

FLYGVAPEN

NYTT

NUMMER 01
2025

FLYGVAPNET PÅ PLATS I POLEN

- Ramstein Flag
- Basfunktionsövning 25
- Beslut om nya flygplan

GKÖ 25 – från slutövning till riksvägslandning

I maj genomförde F 7 Grundläggande krigsförbandsövning 2025.

Övningen fungerade som slutövning för inneliggande värnpliktskull vid förbandet, men var också övning på ledning av olika platser som vi kan landa på och verka från. Under övningen genomfördes landningar och starter på kortbanor med Jas 39 Gripen och TP 84 Hercules samt med allierade transportflygförband från Norge och det tysk-franska transportsamarbetet BATS.

Foto: **Per Forsberg**

FLYGVAPENVÄNNER

Omvärldsläget är allvarligt och pressen på oss är hög. Vi genomför operationer i ett högre tempo än på mycket länge, parallellt med krav på att vi fortsätter att öka vår förmåga i hög takt. Vi arbetar intensivt för bli en helt integrerad del kollektiva försvaret och vi deltar redan i Natoleda operationer – bland annat genom att överföra incidentberedskapen när det behövs och genom vår just nu pågående insats i Polen.

Uppgiften är i sin helhet svår, men samtidigt mycket tydlig – och vi kommer att lösa den. Tillsammans, med den styrka vi har som lag.

Vår största styrka ligger inte i plattform, system eller organisation. Den ligger hos oss, personalen, i vår kultur – det vi kallar flygvapenandan. Vi är idag ett av världens främsta flygvapen, och det är inget som kommit av sig självt. Det är resultatet av snart hundra års gemensamma ansträngningar, där vi har satt uppgiften främst och hållit ihop som lag.

Flygvapenandan handlar om mer än uppdrag och resultat. Den handlar om hur vi bemöter varandra – att vi visar respekt, är prestigelösa, hjälper till och tar ansvar. Den handlar om att våga och tillåtas att tänka nytt, ifrågasätta och driva utveckling. För att möta framtidens krav behöver vi hela tiden utvecklas – inte

bara som organisation, utan som profession. Det är ett ansvar vi bär gemensamt.

Att återlansera *Flygvapennytt* efter 22 års uppehåll, är en del av just detta. Tidningen är både ett verktyg för att sprida information och en plattform för samtal. Den ska spegla hela Flygvapnet – vardag, verksamhet, framsteg, utmaningar.

Genom att ge en gemensam bild av läget och riktningen framåt skapar vi en grund för dialog – om hur vi bäst tar oss an utmaningarna. Det är i samspelet mellan kunskap, reflektion och nya idéer som vi utvecklar vår gemensamma förmåga.

Ingen vet mer om Flygvapnets vardag än vi som är mitt i den. Det är våra erfarenheter som ger tidningen liv oavsett om det handlar om insats, träning, teknik eller utveckling. Därför vill vi att *Flygvapennytt* inte bara ska spegla organisationen – utan formas av den. En tidning vi vill läsa, känner igen oss i och själv kan bidra till med berättelser, reflektioner eller frågor. Oavsett om du är mitt i verksamheten, tidigare har tjänstgjort eller på annat sätt bär Flygvapnet nära hjärtat, är du en viktig del av helheten.

För vi vet att vi blir starkare när vi gör det tillsammans.

Generalmajor Jonas Wikman,
flygvapenchef

AKTUELLT

Nordiska flygvapnen i operation till sjöss	6
Nytt flygplan stärker statsflyget	7
Ny automatkarbin AKM4A	9
Simulator tillbaka i modern tappning	9
Trippelt chefsbyte i Uppsala	11

INTERNATIONELLT

Ramstein flag	12
Franskt intresse för norra Sverige	14
Natos incidentberedskap	26

REPORTAGE

Basfunktionsövning 25	16
Yoda - Större än någonsin	38

UTVECKLING

Innovation - flygbogseringssimulator	20
Bättre halkbekämpning från F16	21
Flygvapnets rymdförmåga	22
Nya tjänsteuniformen	23

MATERIEL

Basfunktionsövning 25	30
GRG 18 införs i Flygvapnet	32

INTERVJU

Svensk officer i en amerikansk flygstab	33
---	----

VÄRNPLIKT

Paus från den militära vardagen	34
---------------------------------	----

UTBILDNING

Överlevnadsutbildning i vintermiljö	37
-------------------------------------	----

DEBATT

"Våga ta risk monetärt och i kvalitet"	39
--	----

PERSONALINFORMATION

Flygvapenandan i fokus	40
Medalj för tapperhet i strid	41
Flygvapenchefens bal - bildextra	42

Redaktion

Kontakt: flygvapennytt@mil.se

Ansvarig utgivare: Niclas Magnusson

Redaktörer: Therése Åkerstedt och Per Neckman-Åhlin.

Omslag: Jonas Holmberg.

Lär känna Försvarsmaktens nya vapen AK M4A som kommer att ersätta AK 5, AK 4 samt tidigare AK 24.

Under våren har över hundra medarbetare från i huvudsak Norrbottens flygflottilj utgått från en bas i Polen.

Under våren visades provkollektionen för Flygvapnets nya tjänsteuniform upp. Här är några vanliga frågor.

"Leffe, här finns det jävlar inte någon flygvapenanda"
- Flygvapenförvaltaren

Luftstridsskolan på sju dygn lång överlevnadsutbildning på Hardangervidda i Norge.

FLYGUPPVISNINGAR

PITEÅ SUMMER GAMES

Plats: Piteå

Datum: 27 juni

ESLÖV FLYGDAG

Plats: Eslöv

Datum: 28 juni

HALMSTAD SPORT CAR EVENT

Plats: Halmstad

Datum: 5 juli

TOREKOV HAMNFESTIVAL

Plats: Torekov

Datum: 19 juli

ÅHUS BEACHHANDBOLL

Plats: Åhus

Datum: 19 juli

KARLSKRONA SKÄRGÅRDSFEST

Plats: Karlskrona

Datum: 2 augusti

FLYGFESTEN

Plats: Dala-Järna

Datum: 8-10 augusti

KANONLOPPET

Plats: Gelleråsen

Datum: 16 augusti

MOTORCROSS VM

Plats: Uddevalla

Datum: 16 augusti

ÖREBRO FLYGDAG

Plats: Örebro Airport

Datum: 13 september

**SKANNA QR-KODEN NEDAN MED DIN
KAMERA-APP FÖR ATT SE HELA
FLYGUPPVISNINGSKALENDERN**

NORDISKA FLYGVAPNEN I GEMENSAM ATTACK

De nordiska flygvapnen har genomfört Nordic Combat Enhanced Training över Östersjön för att stärka Natos kollektiva försvar och bidra till avskräckning.

Stridsflygplan från Danmark, Finland och Sverige övade en attack mot fientlig närvaro på svenskt territorium. Operationen visade på den samlade förmågan att genomföra flygoperationer inom ramen för Nordic Airpower Concept (NAPC) och Nato.

NAPC omfattar gemensam planering och ledning av flygoperationer, samordnad utveckling och användning av nordiska flygbaser, förbättrad

gemensam lägesbild samt gemensam utbildning, träning och övningar för de nordiska flygvapnen.

– Säkerhetsläget och förväntningarna på oss innebär att vi snabbt måste gå från planering till handling inom NAPC och den nordiska divisionen. Nordic Combat Enhanced Training driver samarbetet framåt, och vi har testat de grundläggande förutsättningarna för att möjliggöra digital samverkan mellan våra nationer i planering och ledning av nordiska flygoperationer. Den gemensamma operationen visar att vi är på god väg mot det slutliga målet – att de nordiska flygvapnen strider som en enhet, säger överste Carl-Fredrik Edström, chef för den

nordiska divisionen som etablerades på Norwegian Joint Air Operation Centre, (JAOC) i Bodö i januari i år.

Uppdraget inkluderade en gemensam nordisk Air Tasking Order (ATO), förplanerad och dynamisk målangivning med Joint Tactical Air Controllers (JTAC).

Sverige deltog med fyra Jas 39 Gripen, Finland med fyra F/A-18 Hornet och Danmark med två F-16. De finska F/A-18-planen flög från Karelia flygflottilj i Finland till Blekinge flygflottilj på Ronneby flygbas i Sverige, där finska och svenska tekniker utförde gemensam klargöring av planen.

Text Therése Åkerstedt Foto: Jonas Holmberg

NAPC omfattar även gemensam användning av olika nordiska flygbaser.

NAPC

De nordiska flygvapencheferna har utvecklat ett gemensamt koncept för ett fördjupat samarbete. Konceptet bygger på fyra pelare: gemensam planering och ledning av flygoperationer, samordnad utveckling och användning av nordiska flygbaser, förbättrad gemensam lägesuppfattning samt gemensam utbildning, träning och övningar. Konceptet kommer att stärka den samlade förmågan för flygoperationer och skapa förutsättningar för en effektiv och sömlös övergång till kollektivt försvar inom ramen för Nato.

Bombardier Global 6500 får beteckningen TP 106.

Foto: Bombardier

NYTT FLYGPLAN STÄRKER STATSFLYGET

Försvarmakten introducerar Bombardier Global 6500 som får beteckningen TP 106. Det ökar statsflygets förmåga att snabbt och säkert genomföra strategiska persontransporter – en viktig del i att kunna förflytta Sveriges högsta ledning under alla förhållanden.

Det moderna flygplanet Bombardier Global 6500 kommer att ersätta

statsflygets nuvarande system – Gulfstream IV (TP 102C) och Gulfstream G550 (TP 102D).

Införandet av TP 106 innebär en standardisering av flygflottan med flera viktiga fördelar. Genom att alla piloter och tekniker utbildas på samma flygplanstyp kan personalresurser planeras och nyttjas mer flexibelt. Det underlättar även vid tekniska byten av flygplan inför en flygning – samma

besättning kan användas oavsett vilket flygplan som genomför uppdraget.

Samtidigt som TP 106 införs påbörjar Försvarmakten införandet av S 106 (GlobalEye), ett avancerat radarspanningssystem baserat på samma Bombardierplattform. Den gemensamma plattformen möjliggör samutnyttjande av teknisk personal, utbildning och reservdelar, vilket ytterligare stärker kapaciteten och beredskapen.

SATELLIT I RYMDEN FÖR FÖRMÅGEUTVECKLING

Den 16 augusti 2024 skedde uppsändning av Försvarmaktens satellit. Det är ett prov- och försöksprojekt som ska ge en förmågeökning inför nästa steg, som är Försvarmaktens kommande demonstratorsatellitprojekt som är planerad att sändas upp vid senare tillfälle. Projektet, GNA 3, används av Försvarmakten och är en prov- och försökssatellit för kommunikation. Det är ett steg i förmågeutvecklingen inom rymddomänen som ska ge viktig kunskap för Försvarmakten i integreringen av nya plattformar i framtiden, bland annat för att möjliggöra multinationella och gemensamma operationer som inom Nato benämns Multi Domain Operations.

POLISANMÄLAN AV HÄNDELSE VID F 7

Den 11 april hörde personal i tjänst på Skaraborgs flygflottilj F 7 skottliknande ljud som inte kunde härledas till flottiljens verksamhet. Den 16 april upprepade sig händelsen. Efter det första tillfället hittades tomhylsor i anslutning till flottiljen. Vid det tillfället finns även flera oberoende vittnen som hört ljuden vid ungefär samma tidpunkt och med vinande ljud i riktning in mot skyddsobjektet.

Polisen utreder händelserna och har kontinuerlig kontakt med F 7. Flottiljen har sedan tidigare vidtagit flera säkerhetshöjande åtgärder. Löpande bedömningar kommer genomföras för att säkerställa att personalen och verksamheten är säker.

NORDISK SAMVERKAN FORTSÄTTER ATT VÄXA

Som en fortsättning i samarbetet med ACS (Aircraft Cross Service) gjorde det danska Flygvapnet ett besök hos Blekinge flygflottilj i mars för att fortsätta utbilda sig på Jas 39 Gripen.

ACS är ett koncept som är framtaget av Nato för att kunna ta emot och klargöra stridsflygplan mellan olika nationer. Konceptet är en del i det nordiska samarbetet Nordic Air Commanders' Intent för att stärka Flygvapnets försvarsförmåga hos de nordiska Nato-länderna.

De danska besökarna bestod av flygtekniker som nu har fått utbildning för att kunna ta emot Jas 39 Gripen på sin egen flygbas.

Gränslöst samarbete i Finland

I maj deltog första helikopterskvadronen i övningen Northern Star med uppgiften att ge stöd till arméförbanden från Finland och Sverige i deras gemensamma strid. Under övningen deltog även ett brittiskt förband från 4:th Regiment Army Air Corps med attackhelikoptrar.

Foto: David Kristiansen

NY AUTOMATKARBIN INFÖRS FÖR REKRYTER OCH KADETTER

Försvarsmaktens nya vapen AK M4A kommer att användas vid utbildning av värnpliktiga, kadetter och den bataljon som utgör det svenska Natobidraget till Lettland 2026. Vapnet kommer att ersätta AK 5, AK 4 samt tidigare AK 24 för dessa tre grupper från och med 1 augusti 2025.

I februari fattades beslut om skjutförbud för AK 24, då det uppdagades att enskilda vapen hade en fördröjd avfyrning. Under tiden som arbetet med att åtgärda detta problem har det parallellt vidtagits åtgärder för att kunna börja använda de vapen som köpts in från den amerikanska tillverkaren Colt.

I tidigare beslut skulle AK 24 ersätta AK 5 och AK 4 vid grundutbildningen av värnpliktiga och nya kadetter från och med den 1 augusti 2025. På grund av tidsaspekten för kontroller av samtliga AK 24, har beslut fattats att i stället använda de vapen som köpts in från Colt M4A1. Detta gäller för utbildningen av värnpliktiga, nya kadetter samt LNLV26, från och med 1 augusti 2025.

I Försvarsmakten kommer vapnet benämnas "AK M4A".

Tiden mellan driftsättning och instruktörsutbildningar är mycket kort. Initialt kommer därför ett antal olika lösningar tillämpas för att hantera detta. Dessa finns redovisade i införandeordern för AK M4A.

– Det är nödvändigt att vi nu tar AK M4A i bruk riktat till GU, skolor och LNLV 26. Detta utesluter inte att fortsatt arbete med kontrollåtgärder genomförs på AK 24. Vi som organisation i sin helhet är i stort behov av att kunna byta ut AK 4 och AK 5. Därav kommer vi fortsatt jobba målinriktat för att åter kunna ta AK 24 i bruk, säger Införandeledare för nya eldhandvapen Henrik Lundin.

Text Viktor Myrlander Foto: Jesper Moldvik

SIMULATOR TILLBAKA I MODERN TAPPNING

I maj återinvigdes helikopter 15-simulatore på Malmen efter att ha renoverats och moderniserats. Arbetet är ett resultat av ett gott samarbete mellan Försvarsmakten, FMV och tillverkaren Leonardo.

Den aktuella flygsimulatore, som är byggd av en riktig helikopter kropp, har varit i bruk sedan 2008 och sedan dess använts för utbildning av nya och färdigutbildade piloter.

2022 inleddes ett arbete med att renovera och modernisera simulatore på grund av slitage och att flera tekniska lösningar hade passerat bäst före-datum. Arbetet har till stor del skett hos tillverkaren i Italien, vilket gjorde att simulatore kunde vara aktiv på Malmen till i september 2024.

Fredagen den 9 maj kunde driftöverlämning av simulatore genomföras. Detta efter månader av detaljerade tester och prov med representanter från Försvarsmakten, Leonardo och FMV.

– Det har varit ett jätteroligt samarbete mellan Försvarsmakten, FMV och

Leonardo. Alla har verkligen velat få till det bra. Jag kan inte minnas några sura miner från något håll, säger Christoffer Bruman, FMV:s projektledare i renoveringen.

Utöver moderniseringen har simulatore även fått ny och bättre funktionalitet i form av större och bredare skärm, modernare projektorer, simulering av väderradarfunktionaliteten som även används sjöoperativt samt modernare användargränssnitt.

I samband med driftöverlämningen var det flera deltagare som under

ledning av överstelöjtnant Torgny Törestrand, lokal flygchef och chef för andra helikopterskvadronen, tog chansen att testa den nyrenoverade simulatore.

– Jag blev imponerad av det visuella i simulatore. Den är avsevärt bättre än tidigare, vilket är kul att se. Redan i dag använder vi den till många olika saker, men nu kommer vi att kunna bredda användningsområdet mer och använda den i fler flygprofiler, säger han.

Ett utökat användningsområde kommer i sin tur leda till starkare och vassare krigsförband, enligt Törestrand:

– Jag kommer att få ett effektivare förband ju mer vi kan träna. Eftersom simulatore är extremt kostnadseffektiv och inte heller väderberoende kommer mina besättningar få öva mer och då torde mitt krigsförband bli bättre, säger han.

Efter den genomförda renoveringen kommer simulatore kunna användas i minst tusen flygtimmar per år under flera år framöver.

Text och foto Per Neckman-Åhlin

Flygvapnet har officiella konton både på Facebook, Instagram, LinkedIn samt X (f.d. Twitter). Flygvapnets Facebooksida har i skrivande stund 31 133 följare och motsvarande siffra för Instagram är 34 321. Dessutom har samtliga förband egen närvaro med egna konton.

FLYGVAPNET I SOCIALA MEDIER

FACEBOOK

Det inlägg med överlägset högst räckvidd*, 508 000, under våren är ett filmklipp med en extrem lågflygning med helikopter mitt i Stockholm.

En film från när tre Jas 39 Gripen flög över Uppsala på valborg har genererat över 238 000 i räckvidd.

Inlägget om 1:a operativa logistikbataljonens arbete under BFÖ 25 sågs av 158 000 personer.

INSTAGRAM

Flygvapnets Instagram har haft över två miljoner visningar under våren. Det inlägg med högst räckvidd, 189 000, till unika användarkonton är även här filmklippet med den extrema lågflygningen med helikopter mitt i Stockholm.

För 72 800 konton visades inlägget om hur B-52 Stratofortress från Bomber Task Force med eskort av Jas 39 Gripen genomförde markmålsbekämpning.

Att Sverige skulle skicka Jas 39 Gripen till Polen för att ingå i Natos Air Policing genererade en räckvidd på 50 400.

FAKTA

*För Facebook är räckvidd en uppskattning av Meta över antalet personer som har sett inlägget. På Instagram kallas detta för konton som nåtts. Det skiljer sig därmed från antalet visningar som kan vara fler än antalet användare som sett inlägget. Inläggen på Instagram är ofta collabs vilket innebär att de publiceras på flera konton samtidigt, så antal konton som nås är det totala för inlägget.

CHEFSBYTEN I FLYGVAPNET

Flygvapnets ledning och Flygstaben får nya chefer och överbefälhavaren har beslutat om förlängning av generalmajor Jonas Wikmans förordnande som flygvapenchef till den 31 december nästa år.

– Jag känner mig djupt hedrad över att få fortsatt förtroende att leda Flygvapnet. Att företräda vår organisation med alla fantastiska och skickliga människor är ett sant privilegium. Idag är ingen gladare än jag, säger Jonas Wikman.

Brigadgeneral Tommy Petersson lämnar som ställföreträdande flygvapenchef den 1 juli. Han tillträdde i augusti 2022 och går nu vidare till FMV som chef Test & Evaluering.

– Jag har haft förmånen att vara ställföreträdande chef för Flygvapnet de senaste tre åren; en period med krig i Europa och där vi transformerat oss till allierad i Nato. Jag är mycket stolt över vad vi tillsammans åstadkommit och all fantastisk personal i Flygvapnet. Nu ser jag fram emot nya viktiga uppdrag på FMV, där mitt fokus fortsatt kommer vara att utveckla krigsförbandens förmågor, säger Tommy Petersson.

Ny ställföreträdande flygvapenchef blir överste Niclas Magnusson, som vid tillträdet befordras till brigadgeneral. Niclas Magnusson kommer närmast från tjänsten som chef för Flygstaben,

”Att företräda vår organisation med alla fantastiska och skickliga människor är ett sant privilegium”

Jonas Wikman, flygvapenchef

och dessförinnan var han chef för Luftstridsskolan.

– Det är oerhört hedrande att utses till ställföreträdande Flygvapenchef. Det är med stor ödmjukhet och hög ambition som jag tillträder, och jag ska jobba hårt för att förtjäna förtroendet, säger Niclas Magnusson.

Ny chef för Flygstaben är överste Mats Antonson som tidigare varit chef för Helikopterflottiljen. Han kommer närmast från tjänsten som stabschef på Strategienheten på Forsvarsstaben.

– Flygvapnet är min andra familj. Att komma tillbaka och kliva på som flygstabschef så snart efter jag lämnat Helikopterflottiljen känns både överraskande och stort. Jag bär med mig många insikter från de senaste månaderna på militärstrategisk nivå och ser fram emot att leda Flygstaben och stödja flygvapenchefen vidare framåt!, säger Mats Antonson.

Eftersom Mats Antonsons ersättare inte är på plats ännu så kommer han att fortsätta som stabschef på Strategienheten minst intill den sista augusti. Till dess han är på plats på Flygstaben är Niclas Magnusson tillförordnad som chef Flygstaben, med fullt mandat.

Flygstabens tidigare chef, överste Dennis Hedström, lämnade i våras rollen efter fyra och ett halvt år. Den 1 mars tillträdde han tjänsten som militär sakkunnig vid Forsvarsdepartementet där han också konstituerades till brigadgeneral.

Tidigare under våren utsågs även chefen för planeringsavdelningen vid Flygstaben, överste Carl Bergqvist, till förbandschef för Luftstridsskolan.

Text Therése Åkerstedt

BLOMBERG NY CHEF PÅ HELIKOPTERFLOTTILJEN

Den 22 januari fick Helikopterflottiljen en ny chef när Niklas Blomberg tog över efter Mats Antonson. Blomberg kommer närmast från Flygstaben där han har varit projektledare för Flygvapnets nya basförmåga, men har lång erfarenhet av Helikopterflottiljen efter att ha arbetat på förbandet sedan 2001.

MATTIAS OTTIS TOG BEFÄLET FÖR F 7

Den 16 april tackade överste Adam Nelson för sin tid på Skaraborgs flygflottilj F 7 och lämnade över fanan och rollen som förbandschef till överste Mattias Ottis, tidigare Stf C F 7. I Efter chefsbytesceremonin tilldelades Adam Nelson Skaraborgs flygflottiljs förtjänstmedalj i silver av Mattias Ottis.

JOHAN LARSSON NY STF CHEF PÅ HÖGKVARTERET

Den 1 juni tillträdde överstelöjtnant Johan Larsson som ny ställföreträdande chef för Högkvarteret där han tidigare har varit verksam. Han kommer närmast från Upplands flygflottilj där han varit bataljonchef för 161 flygbasbataljonen under två år. Han har även arbetat på F 21 i Luleå och på Militärhögskolan Karlberg.

RAMSTEIN FLAG – VÄRDEFULL

Sex Jas 39 Gripen från Skaraborgs flygflottilj F 7 representerade under våren Sverige i den omfattande Natoövningen Ramstein Flag tillsammans med 14 andra allierade.

Övningen avslutades den 11 april efter en intensiv period med utveckling av det gemensamma luftförsvaret av Nato.

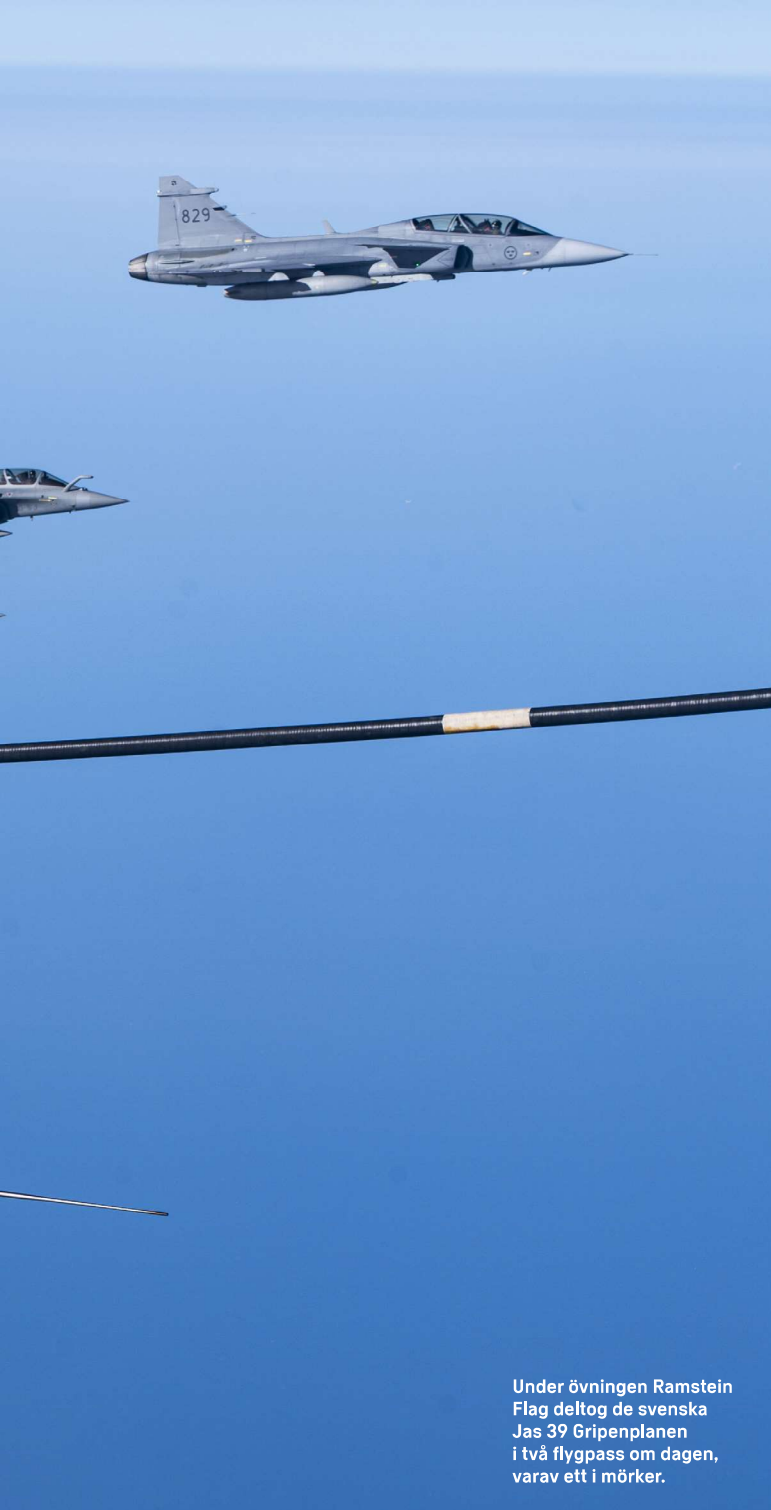
– Under de här veckorna har vi fått värdefull träning i hela den process som ett uppdrag att försvara Natos

”All deltagande personal har gjort ett mycket bra jobb och vi har presterat väl med våra Jas 39 Gripen”

lufttrum innebär. Vår integration i Natos luftförsvarsstrukturer har pågått länge

genom övningar och utbyten, men nu som fullvärdiga allierade är vi en naturlig del i hela kedjan av planering, genomförande och utvärdering och det ställer också andra krav på oss, säger överstelöjtnant Robert Persson, som varit chef för den svenska kontingenten.

Varje dag deltog de svenska Jas 39 Gripenplanen i två flygpass, varav ett i mörker. Typen av uppdrag har också varierat under övningen och de svenska flygplanen har deltagit både i rollen

Under övningen Ramstein
Flag deltog de svenska
Jas 39 Gripenplanen
i två flygpass om dagen,
varav ett i mörker.

TRÄNING MED 14 ALLIERADE

som försvarande och spelad angripare.

– All deltagande personal har gjort ett mycket bra jobb och vi har presterat väl med våra Jas 39 Gripen i övningen och löst de uppgifter vi fått. Under övningen har Jas 39 Gripens unika förmågor övats tillsammans med övriga allierades olika stridsflyg för att skapa en helhet, säger Robert Persson.

En stor del av de gemensamma flygoperationerna är arbetet som föregår själva uppdragen. Inför varje

flyguppdrag sker en intensiv plane-ringsprocess där varje nations olika förmågor kombineras för att den största samlade effekten ska uppnås.

– Man tittar på de resurser som finns på respektive plattform. Vad har respektive land, vad kan man behöva för vapen och hur kan man lösa de respektive små uppgifterna som måste lösas för att få helheten, säger Jimmy som arbetat med underrättelsetjänst under övningen.

Arbetet med planeringar har under

övningen gått bra och nationerna har genom att arbeta tillsammans skapat goda förutsättningar för den fortsatta utvecklingen.

– Vi fått väldigt många lärdomar från varandra hur vi kan jobba framåt: Vad vi behöver fokusera mer på i vår utbildning när vi kommer hem och vad vi behöver tänka på i våra egna plane-ringsprocesser, säger Jimmy.

Text *Lena Bogren*

Foto *Luke Barrie, Lena Borgren och Per Forsberg*

Under vintern har delar ur franska flygvapnet, vid tre tillfällen, baserat på Norrbottens flygflottilj. Gästande enheter ur det franska flygvapnet har bland annat övat tillsammans med 211.- och 212.stridsflygdivision.

BIENVENUE EN SUÈDE

– Det är första gången jag flyger här i Sverige, i låga temperaturer, med is och snö på landningsbanan. Det ger oss givetvis nya erfarenheter. För oss är det alltid intressant att flyga i den här typen av utmanande miljö, säger franska stridsflygdivisionen Johan.

Övningsverksamheten har bland annat innefattat lufttankning samt klassisk kurvstrid, där piloterna tvingas pressa alla system samt sig själva till max för att skjuta ned motståndaren. Det tredje besöket genomfördes som en del av storövningen PEGASE Grand Nord 25, vilket är en övning där franska flygvapnet visar sin förmåga att verka över hela världen samtidigt som de bygger relationer med värdländerna.

”Det vi genomfört är i mångt och mycket klassisk ’dogfighting’, som i Top Gun”

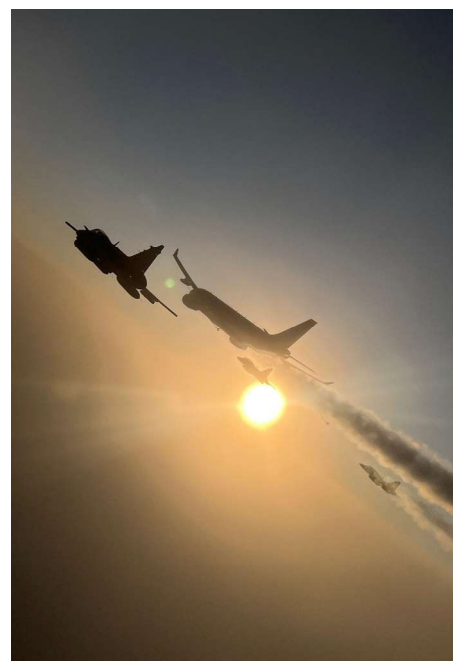
– Det vi genomfört är i mångt och mycket klassisk ”dogfighting”, som i Top Gun. Vi söker siktlägen och övar på att utnyttja plattformen till det yttersta. I min bok skickar det här strategiska signaler. Vi har inom Nato förmågan att snabbt, med kort varsel, flytta förband och verka, säger stridsflygdivisionen Stefan Kaarle.

Sedan det svenska Natointrädet märker flottiljchefen Peter Greberg en tydlig förändring när det kommer till intresset för att basera i Luleå.

– Fransmännen har visat intresse för att komma hit. Min bild är att de tidigare inte varit så fokuserade på norr, men i och med Sverige och Finlands natinträde blir den här delen av Europa intressant, säger han.

– Sverige har tidigare fokuserat mycket på Gotland och Östersjön, nu riktas mer fokus mot norr. Vi blir tillsammans med Finland en mer enhetlig landmassa som Nato kan bedriva operationer ifrån, avslutar Peter Greberg.

Text och foto Jesper Sundström

Det franska flygvapnet har under vintern baserat vid Norrbottens flygflottilj vid tre tillfällen och övat med 211.- och 212.stridsflygdivision.

VÄSSAD FÖRMÅGA PÅ MARKEN

Den 28 april till 9 maj genomfördes Flygvapnets Basfunktionsövning 25 (BFÖ 25). Övningen syftade i första hand till att öva Flygvapnets basförband med särskilt fokus på F 16 och 16:e flottiljen. 16:e flottiljen fick förstärkningar från F 7 och flera förband från Flygvapnet samt armén och hemvärnet. I Eskilstuna, på den civila flygplatsen Kjula, upprättade Helikopterflottiljen en sidobas tillsammans med F 17. Dessutom nyttjades de civila flygplatserna i Västerås och Borlänge i olika omfattning under övningsperioden. Totalt deltog 14 förband och cirka 3 000 personer.

Text *Kristoffer Olofsson*

Foto *Kristoffer Olofsson, Jesper Moldvik, Jonas Holmberg*

**"Flygvapnets
taktiska överlägsen-
het byggs redan på
marken och kräver
koordinering av
både ledning,
logistik och andra
resurser som
möjliggör våra
flygoperationer."**

Överste Carl Bergqvist,
övningsledare BFÖ 25

Nordisk samverkan

Finland baserade under övningen tre F 18 Hornet i Uppsala. Utöver att F 16 fick öva värdlandsstöd så fick även flottiljens tekniker genomföra aircraft cross servicing, vilket innebär att de får lära sig klargöring av allierades flygplan.

”Det känns bra att vara här. Det är tydligt att vi inte är här för att öva för nöjes skull utan att det är ett skarpare läge i omvärlden.”

Ludvig, pliktad
säksoldat på
repetitionsövning

”Vi har utvecklat våra förmågor och är i dag ett än mer sammansvetsat krigsförband. En viktig slutsats vi dragit är att vi identifierat oss själva som en möjliggörare för egna förband och våra allierade. Under övningen har vi tagit emot förband från armén hemvärnet, Flygvapnet samt Finland och denna förmåga kommer vi fortsätta bygga vidare på.”

Överste Pernille Undén,
chef 16:e flotttiljen

I prototypen är en modell av en flygflottilj skapad inklusive Jas 39.

INNOVATION I FLYGVAPNET: FLYGBOGSERINGSSIMULATOR

Just nu utvecklas innovativa idéer och test av ett nytt system som, om det faller väl ut, är tänkt att användas i den grundläggande körutbildningen i flygplansbogsering. Idén och initiativet står fanjunkare Johan Wallin på F 7 för.

Idén fick han efter att han sett den simulator som Logistiskolan i Skövde använder för lastbilsutbildning, ett system som många olika andra samhällsnyttiga aktörer också använder i sin utbildning. Efter kontakt med företaget bakom simulatören har en prototyp för flygplansbogsering på kort tid tagits fram och på uppdrag av Flygstaben så sker just nu utvärdering på F 7 i ett nära samarbete med F 21, inför ett eventuellt inköp. Målsättningen är att eleven ska kunna träna så mycket i simulatören

Johan Wallin, F 7, initiativtagare till projektet.

att det i stort sett enbart behöver genomföras riktig körning när eleven sedan prövas i momenten. Systemet skulle även i framtiden kunna användas i andra utbildningar i Försvarsmakten, som exempelvis hjullastare och körning med kran.

– Vi bedömer att detta system skulle kunna stå för runt 80 procent av ut-

bildningen i flygplansbogsering, säger Johan Wallin.

Det är just vid den här typen av långsamma manövreringsövningar som simulatorsystemet är som allra mest realistiskt, det är därför ett moment som flygplansbogsering är så väl lämpat att simulera.

– Där vi har som störst behov av träning, har simulatören också störst effekt, säger Johan.

Johan Wallin står även bakom andra innovativa initiativtagande, som införandet av en förberedande pedagogikkurs för civila arbetstagare vilket gör personal ur den kategorin antagningsbar till fordonsinstruktörskurs. Detta skapade förutsättningar för att F 7 kunde genomföra en lokal fordonsinstruktörskurs under hösten.

BÄTTRE HALKBEKÄMPNING TACK VARE F 16 -INITIATIV

Ett lokalt initiativ på flygbaskompaniet på F 16 har nu blivit till en ny förmåga för hela Flygvapnet. Fanjunkaren Niklas Jonssons idé har blivit verklighet.

För Flygvapnets olika flygbaskompanier är en viktig uppgift att hålla landningsbanorna öppna för stridsflygplan, transportflygplan och helikoptrar. Detta innebär bland annat att hålla dem rena från skräp, snö och is. Som halkbekämpning använder Flygvapnet en kemisk förening som benämns urea och kommer i både torr och flytande form. Ämnet är effektivt när det kommer till just halkbekämpning och är skonsammare mot våra flygplan än andra alternativ på marknaden.

Historiskt har F 16 köpt den flytande formen av urea som en färdig produkt från en distributör. Problemet med denna lösning har bland annat varit att det kan vara svårt att beräkna kommande behov samt att lagerhålla produkten. Likaså är det sårbart att förlita sig på att leveranserna ska komma vid rätt tid och plats, inte minst i händelse av kris och krig. Dessutom levereras den färdigblandad enligt en standarddosering som inte alltid stäm-

Fanjunkare Niklas Jonsson.

mer överens med flygplatsens behov för stunden.

Niklas Jonsson arbetar i dag som kompanifanjunkare på 52:a flygbaskompaniet vid F 16. Han är även fälthållningsledare och har många års erfarenhet av att arbeta med fälthållningstjänst. Han hade tillsammans med sina kollegor noterat behovet av att flottiljerna själva ska kunna blanda ureavätska och det var så idén började ta form.

– Det har funnits olika lokala lösningar på flottiljerna genom åren, men alla har varit stationära. För att de ska kunna ingå i krigsförbandet och vara användbara i hela konfliktskalan måste den vara mobil, säger Niklas Jonsson.

Och så påbörjade Jonsson sondera terrängen för hur en sådan lösning skulle kunna se ut. Han ringde runt bland olika experter och pratade med kollegor. Sakta men säkert

började en kravspecifikation ta form.

– Detta var utan tvekan det mest omfattande arbetet. Man måste vara extremt noggrann och tydlig för att slutprodukten ska kunna tillgodose de behov vi har, säger Jonsson.

Upphandlingen vanns slutligen av ett företag i Halmstad och i skrivande stund har fyra anläggningar levererats, men det finns option på ytterligare fyra stycken. Jonsson gjorde besök hos företaget under tillverkningen och har spelat en viktig roll i hela processen.

– Det var ju helt fantastiskt att se den första gången. Alla tankar och idéer som man suttit med på kontoret var nu verklighet och fullt fungerande, säger Jonsson.

Anläggningarna levererades och driftsattes under hösten 2024 och finns nu vid F 16, F 7 och F 21. Totalt tog processen cirka tre år.

Jonsson och hans kollegor är mycket nöjda med slutprodukten.

– Den medför en lägre kostnad och möjliggör bättre lagerhållning. Den skapar en bättre arbetsmiljö för brukarna samt höjer den operativa förmågan tack vare den mobila containerlösningen, säger Niklas Jonsson.

Text och foto Kristoffer Olofsson

SÅ FUNGERAR ANLÄGGNINGEN

Ureablandanläggningen är konstruerad som en container innehållande en tank, vätskepump, värmare, slangsystem med elstyrda ventiler och en elcentral med en manöverpanel. Utanpå containern finns det en trappa till taket med tillhörande skyddsräcke där påfyllning av torr urea sker via en isolerad lucka.

När man väl ska fylla och blanda ureavätskan tar man in vatten värmer upp vattnet till cirka 50 grader för att sedan blandas

med torr urea. En hjullastare med säckar fyllda med torr urea fyller tanken via en lucka och blandningen startar. Slutligen lagervätskan den nya blandningen i tanken.

Ureavätskan kan sedan pumpas ut från anläggningen till en av fälthållningens kombinations-spridare som sedan kan påbörja halkbekämpning på flygplatsen.

Anläggningen har en cirkulationspump samt värmare så att vätskan inte kristalliserar sig och

klarar sig oavsett temperatur och väder. Dessutom finns möjligheten att blanda koncentrationen på vätskan till den optimala procenthalten utifrån väder och faktisk avlagring på rullbanan, vilket skapar högre effektivitet i halkbekämpningen.

Blandanläggningen heter även "mobil" vilket innebär att vid en ombasering kan plutonen lyfta med sig containern till en ny flygbas eller civil flygplats och fortsatt verka med halkbekämpning.

FLYGVAPNET SATSAR PÅ UTVECKLAD RYMDFÖRMÅGA

Om fem år ska Försvarsmaktens rymdförmåga vara fullt etablerad. Johan Nyström ser till att den får en kraftfull start.

I augusti sändes Sveriges första militära satellit upp. Inte från rymdbasen Esrange utanför Kiruna – utan från Kalifornien. Satelliten, som heter Gna-3, efter gudinnan Friggs budbärerska, är en test- och provsatellit. Den får inga skarpa militära uppgifter utan tjänar som lärplattform.

– Kommunikationssatelliter som Gna-3 är viktiga för att man ska kunna prata och kommunicera tvärs över domänerna, mark, sjö, cyber och luft. Och det är något väldigt få nationer kan göra i dag, säger överstelöjtnant Johan Nyström, tillförordnad rymdchef.

Johan pekar på en rad andra fördelar med att kommunicera via satellit – Satcom – som sammantaget ger ett högre tempo i krigföringen.

– Jag ska kunna göra fem schackdrag när motståndaren gör ett, säger han och lägger till att rymdteknologi inte ersätter grundläggande militära förmågor. Stridsteknik, från indirekt bekämpning till närstrid, kommer fortsätta fälla avgöranden i striden. Där emot kommer aktiviteterna att kunna optimeras med stöd av rymdtjänster.

Gna-3 får snart sällskap av Bifrost, en dansk-svensk satellit som också kan se vad som sker på jorden. Utöver avancerad kamera- och sensorteknik ingår även AI i systemen. Bland annat ska satelliten, som sänds upp i år från Kalifornien, kunna hitta och peka ut exempelvis fartyg, stridsvagnar och andra intressanta objekt, utan mänsklig inblandning.

Målet är alltså att utveckla egen satellitförmåga. Vilken inkluderar möjlighet att med ett fåtal dygns varsel kunna sända upp en egen satellit. Därför byggs just nu även nödvändig

anläggning på rymdbasen Esrange.

– Om exempelvis motståndaren sänder upp en ny satellit vore det en fördel att kunna ta en närmare titt på den, för att förstå vilka förmågor den har. Så att vi kan anpassa vårt agerande eller vidta andra åtgärder.

Strax innan sommaren utsågs kommandör Anders Sundeman till chef för Rymdavdelningen. Han kommer närmast från studier vid National Defense University i Washington DC, och var innan dess ställföreträdande CIO.

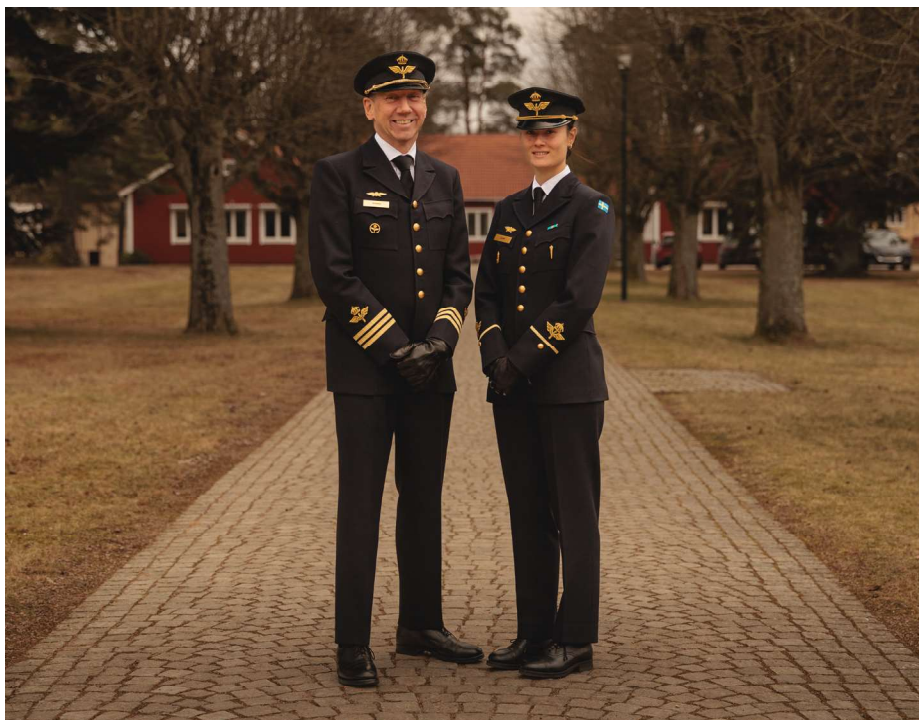
– Jag är hedrad och mycket glad över uppdraget som rymdchef. Det är inspirerande att få fortsätta utveckla ett så strategiskt viktigt och innovativt område. Jag ser också mycket fram emot möjligheten att få arbeta tillsammans med medarbetarna vid Flygstaben.

Text Petra Blomqvist

Förstärkt transportförmåga med nya flygplan

Flygvapnet kommer att tillföras fyra nya taktiska transportflygplan av typen C-390 från den brasilianska tillverkaren Embraer. Flygplanen, som ska baseras på Skaraborgs flygflottilj, stärker Försvarsmaktens förmåga att snabbt transportera personal och materiel både nationellt och internationellt.

Flygvapnets nya tjänsteuniform hämtar inspiration från modell 30 men med ett modernt tänk som ska passa så många som möjligt i framtiden.

FAKTA

Det var inte den slutgiltiga uniformen som visades upp under rundresan, utan en provmodell av vad som är starten på utformningen av en ny tjänsteuniform för Flygvapnet. Nu ska den fortsatt utvärderas av provpersonerna och en ny och mer uppdaterad fabrikssydd version kommer att bäras av dem med start under våren. När alla detaljer är satta så görs en upphandling och beställning av vad man kommit fram till med hjälp av enkäter och provpersonernas tankar.

FAQ OM NYA TJÄNSTEUNIFORMEN

Under våren visades den första provkollektionen av Flygvapnets nya tjänsteuniformen upp för personalen. Här svarar teamet bakom uniformen på några av de mest förekommande frågorna.

När får vi den?

Preliminärt med start 2027-28.

Skillnaden mellan dam och herr?

Det är samma modell för både herr och dam men med olika passform och skärning.

Kappan, hur kommer den att se ut?

Som modell 30, den kommer också att designas om så att den blir mer elegant med frackskärning bak.

Kommer möjligheterna med måttanpassning finnas kvar?

Ja, det är tanken.

Byxorna är något höga i skärningen.

Damerna vill generellt ha högre byxor. Benen får smalare benvidd. Vi ser över passform för män och kvinnor.

Hylsor på skjorta?

Ja, gradbeteckningarna kommer att sitta på axlarna.

Storlekar? Hur arbetar ni med det?

Provpersonerna är noga utvalda, fyra kvinnor och två män med olika kroppsformer. Vi kommer göra vad vi kan för att uniformen ska passa så många som möjligt.

Passar det med paradbälte?

Ja, det kommer att nyttjas i ceremoniell tjänst och utprovas för just dessa tillfällen.

Kommer det nya strumpor?

Ja i en bra kvalitet. Det ska inte bli en glipa mellan strumpa och byxa. Svart strumpa i ett bra naturmaterial.

Nuvarande m/87 är svettig, vad gör ni åt det?

Vi kommer att göra alla plagg i naturmaterial som andas.

Kommer det en ny stabströja?

Vi satsar på en ny variant som är mjuk och skön och lite längre i modellen. Det blir en dam- och en herrpassform. Utöver detta kommer det många andra kringplagg för att vi ska få ett helt system.

Får vi en ny slips?

Ja, i tre längder och bättre kvalitet.

Hur kommer skjortan att se ut?

Det kommer en för dam och en för herr. Vi testar en rak modell och en mer formad modell. Skjortan blir i två olika längder. Det kommer också en kortärmad skjorta som ska kunna bäras som ett ytterplagg.

Fickor för mobiltelefoner?

Vi tittar på alla detaljer för att det ska bli så bra som möjligt.

Skor?

Vi tittar på tre olika typer; lågskor, damskor och eventuellt en paradkänga. De ska passa så många som möjligt och vara bekväma att gå i.

Proportionerna ser tokiga ut med knapparna på kavajen.

Utvärderas och har med längd på kavajen att göra. Knappantal och placering är beroende på slutgiltig längd.

Kan man få en mudd på vinterhandsken för att slippa snö innanför?

När vi satt livplaggens utformning kommer vi ta fram kringprodukterna och testa dem med hjälp av provpersonerna.

LÄS FLER FRÅGOR OCH SVAR PÅ EMILIA.

KONTORET SOM SKA STÄRKA FLYGVAPNETS KRIGSFÖRBAND

Har du förslag, idéer eller en innovation som kan bidra till Flygvapnets förmågor? Experimentkontoret stödjer och utvecklar idéer och innovationer av medarbetare som gör våra krigsförband bättre.

I februari öppnade lokalerna på Luftstridsskolan i Uppsala och nu går det att få stöd för att ta sin innovativa tanke ett steg närmare realisering via Experimentkontorets Emiliasida.

– Den mest relevanta lösningen på ett problem finns oftast där problemen uppstår – i verksamheten och hos

”Den mest relevanta lösningen på ett problem finns oftast där problemen uppstår”

Jonas Wikman, flygvapenchef

vår medarbetare. Med experimentkontoret kan vi nu stödja vägen från idé till förmåga. När någon lyssnar,

stödjer och förenklar stimuleras denna ”bottom-up” drivna process, där flygvapnet tillsammans med externa aktörer från exempelvis industrin och akademien bidrar för att lösa militära problem, säger flygvapenchefen Jonas Wikman som poängterar att det är ett gemensamt ansvar..

Experimentkontoret ska fungera som en samlingspunkt där Flygvapnets medarbetare, försvarsmyndigheter, industrin och våra allierade i Nato samarbetar för att identifiera, utveckla och testa nya metoder, koncept och tekniska lösningar.

LÄTTARE ATT HA MED TJÄNSTEHUND PÅ JOBBET

Sedan den 1 april gäller en ny utgåva av reglementet för hundtjänst. En av de mest betydande förändringarna är att samtliga hundar som ägs eller disponeras av Försvarsmakten nu klassas som tjänstehundar.

Den nya klassificeringen är en del av en bredare satsning på att öka intresset för att bli fodervärd inom Försvarsmakten. Tidigare har avelsprogrammet främst vänt sig till civila familjer, men erfarenheten visar att hundar som placeras hos anställd försvarsmaktspersonal får en naturlig introduktion till den miljö de senare ska verka i.

Förväntan är nu att chefer på alla nivåer ska vidta rimliga åtgärder för att underlätta för anställda fodervärder att ta med sina hundar till arbetsplatsen. Förhoppningen är att detta tydliga ställningstagande ska göra det enklare för medarbetare att kombinera sitt arbete med att vara fodervärd.

Tio veckor gamla schäfersyskon som just nu uppfostras av medarbetare på Linköpings garnison.

Foto: Amanda Öberg

Text: Petra Blomqvist

”LEFFE, HÄR FINNS DET JÄVLAR INTE NÅGON FLYGVAPENANDA”

Hej på er! Jag heter Leif Bergsell och är Flygvapenförvaltare.

Jag har haft min befattning i drygt två år där Flygvapenchefen (FVC) och jag klev på våra uppdrag samtidigt.

Mitt uppdrag är enkelt förklarat, att arbeta nära FVC, där hans fokus är på vad Flygvapnet ska göra. Jag ska tillsammans med våra förbandsförvaltare fokusera mer på hur förbanden och personalen ska lösa uppgiften. Jag försöker också vara ”örat mot rälsen” när det gäller personalfrågor och verksamhet på ett mjukare plan. Det är synnerligen viktigt att jag är tillgänglig och nåbar, utan att ni måste göra en skrivelse för att nå mig.

Just nu arbetar jag med det som vi brukar kalla Flygvapenanda. Vi har sedan lång tid en fantastisk styrka i vår kultur och förhållningsätt till uppgiftens lösande och till varandra. Det är direkt avgörande för vår krigföringsförmåga. Vår anda och kultur behöver vårdas och utvecklas och det är viktigt för mig att lägga mycket tid på.

Citatet i rubriken kommer från en kollega som inte där och då delade min syn. Det är när olika åsikter möts som vi utvecklas. Under samtalet konstaterade vi att det finns en flygvapenanda men att det är en hel del att arbeta med. En nödvändig och uppskattad diskussion som aldrig kommer att uppstå om man inte befinner sig ute i verksamheten.

Omvärlden är orolig på riktigt och nu är våra uppgifter viktigare än någonsin. Här vilar ett särskilt ansvar på mig och våra specialistofficerare i ledningstriaden och

våra ”command teams”. Vi behöver verkligen fokusera på det som stärker våra krigsförband, och här ska vi på ett aktivt sätt handla i chefens anda och skapa en kultur där vi har en större riskaptit och vågar tänka nytt.

Det är vårt jobb att se till att vi aktivt vågar prioritera det som verkligen bär mot krigsförbanden. Det har sagts innan, men nu är omvärldsläget sådant att det verkligen krävs aktivt handlande av oss, och här ser jag att vi förvaltare har en tydlig uppgift att vara i verksamheten och se till att ord blir till handling.

Jag vill poängtera att FVC och jag företräder samtliga personalkategorier i Flygvapnet. Dock lägger jag i detta skede mer av min tid för att speciallistofficerare, gruppbefäl och soldater ska erbjudas givande Nato-befattningar. Samtidigt så arbetar jag tillsammans med Luftstridsskolan för att skapa utbildningsplatser för dem i USA, Norden och i övriga Europa.

Min direkta uppmaning till er är att ta chansen om ni erbjuds att bemanna ett uppdrag för Natos räkning eller gå internationella kurser. Jag vet, precis som mina kollegor i

övriga Nato att vår svenska personal håller världsklass. Ut och visa vad vi går för, våga för att utvecklas – för det är just det som är en del av flygvapenandan. Ni har mitt fulla förtroende.

Framöver kommer jag också ta tillfället i akt att bjuda in övriga förbandsförvaltare till spalten.

Leif Bergsell,
Flygvapenförvaltare

HÄR BIDRAR FLYGVAPNET TILL

För första gången har svenskt stridsflyg baserat utomlands för att ingå i Natos förstärkta incidentberedskap, enhanced Air Policing. Från en bas i Polen har en svensk stridsflygdivision med Jas 39 Gripen under våren stått redo att patrullera och försvara alliansens luftrum.

Sveriges bidrag till försvaret av alliansen tog under våren ett tydligt steg framåt. En stridsflygdivision från

”Genom att vi bidrar till Natos samlade avskräckning och försvar stärker flygvapnet även Sveriges säkerhet”

Norrbottens flygflottilj, F 21, stod i beredskap i Polen från april till juni i syfte att delta i Natos luftrumsöver-

vakning i alliansens norra övervakningsområde. Under Natos ledning bidrog sex till åtta stridsflyg av typen Jas 39 Gripen med att patrullera det allierade luftrummet och därmed bidra till Natos försvar och avskräckning.

– Vi har en lång erfarenhet av att upprätthålla och säkerställa Sveriges territoriella integritet med vår incidentberedskap. Det som är nytt är att vi nu genomför samma flyguppsdrag från Polen inom ramen för Natos förstärkta

Onsdagen den 26 mars klockan 15.25 skrevs historia då det första av sex svenska Jas 39 Gripen satte ner hjulen på flygbasen Malbork i Polen.

NATOS INCIDENTBEREDSKAP

luftrumsövervakning av det allierade luftrummet, säger Jörgen Axelsson, flygvapnets operationschef.

Åtagandet omfattade markpersonal om cirka 110 personer, i huvudsak från Norrbottens flygflottilj men divisionen var även förstärkt med personal från Försvarsmaktens andra flygvapenförband.

– Genom att vi bidrar till Natos samlade avskräckning och försvar stärker flygvapnet även Sveriges säkerhet. Det är en viktig utveckling av vår för-

måga och ytterligare ett steg för flygvapnet att bli fullt integrerad i Natos luftförsvar, säger Jörgen Axelsson.

De svenska Jas 39 Gripen leddes av Natos luftoperationscenter Combined Air Operations Centre i Uedem i Tyskland.

Överstelöjtnant Anders Gustafsson var chef för den svenska kontingenten i Polen.

– Under dessa två månader på plats i Malbork har vi genomfört både skarpa uppdrag och träningsupp-

drag tillsammans med både briter och polacker samt övat markmålsbekämpning med polska armén. Jag är otroligt nöjd över insatsen som nådde alla våra satta mål och gjorde Natos luftförsvar än starkare, säger Anders Gustafsson.

När medarbetarna från Norrbottens flygflottilj vände hemåt avlöstes man av en styrka från Blekinge flygflottilj.

Text *Therése Åkerstedt*

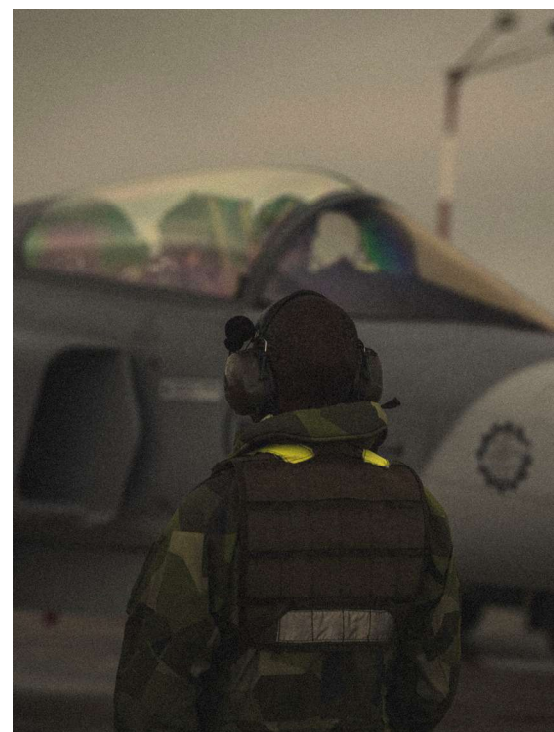
Foto *Jesper Sundström och Jonas Holmberg*

Ceremoni

Den 1 april genomfördes en installationsceremoni på Malbork flygbas för att uppmärksamma de svenska och brittiska bidragen till Natos Enhanced Air Policing baserad i Polen. Under ceremonin deltog bland annat försvarsminister Pål Jonsson.

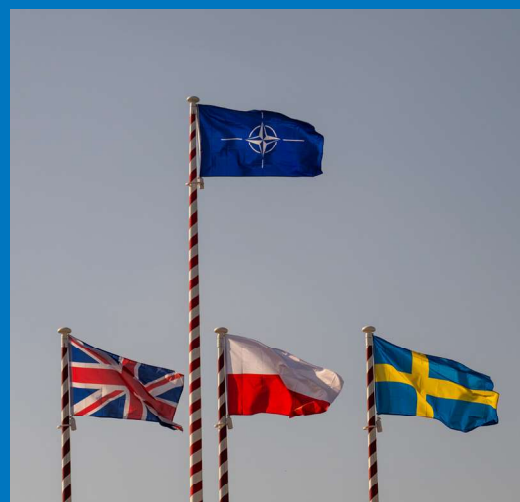

NATOS INCIDENTBEREDSKAP OCH LUFTRUMSÖVERVAKNING

Air Policing är Natos luftrumsövervakning och incidentberedskap som har verkat sedan början av 1960-talet.

Incidentberedskapen bidrar till att stärka den territoriella integriteten i de allierades luftrum samt att verka avskräckande mot attacker i luftrummet. Till följd av Rysslands olagliga annektering av Krim 2014 införde Nato en förstärkt luftrumsövervakning, enhanced Air Policing, vilket Sverige nu ingår i. Tillsammans med allierade stärker vi det gemensamma luftförsvaret av alliansen och avskräcker den ryska aggressionen och hotet mot väst. Incidentberedskapen och luftrumsövervakningen ska möta avvikande flygaktivitet i operationsområdet. Det kan handla om att identifiera, möta och eskortera flyg som inte svarar på anrop eller som rör sig mot alliansens territorium.

Loke har möjlighet att upptäcka och bekämpa drönare. Vapensystemet sitter vanligtvis på marinens stridsbåtar och består av bland annat en tung kulspruta och en kulspruta 58.

LOKE – DRÖNARENS FIENDE

På tre månader har Flygvapnet tillsammans med andra delar av Försvarmakten samt försvarsindustrin gått från idé till handling. I slutet av februari presenterades ”Loke”, en helt ny förmåga för att upptäcka och bekämpa drönare.

Det hela började med ett besök vid en demonstration som genomfördes av försvarsindustrin och därefter har ett intensivt arbete pågått med samtliga inblandade parter. Målet var att ta fram en rörlig förmåga för Flygvapnets krigsförband som ska kunna upptäcka och på olika sätt bekämpa fientliga drönare. Och det ska gå snabbt.

För att projektet ska vara så tids-effektivt som möjligt har man samlat system som redan finns i dag, men som inte nödvändigtvis nyttjas tillsammans. Själva vapensystemet sitter vanligtvis på marinens stridsbåtar och består av bland annat en tung kulspruta och en kulspruta 58 men systemet kan även verka med telekrigssystem

”Detta är ett tydligt exempel på att vi bygger de förmågor som krävs och att vi är beredda att avvika från normala processer för att möta dagens hot snabbt”

Jonas Wikman, flygvapenchef

som finns monterat på samma plattform.

Systemet kan mållåsa på stationära och rörliga mål. Och för att upptäcka målen i god tid finns en mobil radarstation som kan förflyttas mellan olika fordon och är skyddad mot finkalibrig eld. Systemet är mobilt om förbanden behöver förflytta sig. Det är skalbart och kan utökas med fler sensorer eller vapenstationer och kan även vara aktivt under förflyttning.

– Detta är ett tydligt exempel på att vi bygger de förmågor som krävs och att vi är beredda att avvika från normala processer för att möta dagens hot snabbt. Vi behöver ständigt utvecklas och hitta snabba och kompetenta lösningar för att bygga ett starkare Flygvapen, säger flygvapenchef Jonas Wikman.

Luftstridsskolan, Ledningsstridsskolan och Flygstaben med stöd av Marinstaben har varit drivande inom Försvarmakten. Nu tillförs personal från Norrbottens flygflottilj, F 21, för att från början få med de blivande operatörernas perspektiv. Målet är att införa förmågan fullt ut på krigsförband i slutet av 2025.

Loke blir ytterligare ett system som en del i förmågan att bemöta drönare och obemannade farkoster. Sedan tidigare finns exempelvis system för att upptäcka och störa ut drönare, dessa används i dag av soldater på individnivå vid våra flygbaser.

60 000 flygtimmar med helikopter 15

I februari nåddes milstolpen 60 000 timmar i luften med helikopter 15. Försvarsmaktens lättaste helikopter har flugits av piloter i Linköping och Ronneby sedan 2006 då den köptes från det italienska företaget Agusta Westland, numera Leonardo. Systemet används även för att utbilda helikopterpilotelever på Flygskolan.

Foto: *Amanda Öberg*

GRG 18 är betydligt mycket enklare att använda än dess föregångare GRG 86.

GRG 18 INFÖRS I FLYGVAPNET

Under våren har både värnpliktiga och anställda inom Flygvapnet utbildats på det nya vapensystemet Granatgevär 18, eller GRG 18. Det nya vapnet medför en betydande förmågehöjning, i synnerhet för våra flygbassäkerhetsförband.

Under vecka 14 genomförde F 16 en utbildning i Marma på det nya systemet. Soldater och officerare deltog från både 161:a Strilbataljonen och 161:a flygbasbataljonen. Även på F 7 har vapnet införts under våren.

Jämfört med dess föregångare så är GRG 18 kortare, lättare och modernare med funktioner som programmerbar ammunition. Men den kanske största skillnaden är riktinstrument 23, som

”Detta system är egentligen bättre på alla områden”

Stefan Asp, ansvarig för införandet på F 16

ger nya möjligheter och förenklar användandet. Det optiska siktet har fyra gångers förstoring och sikteshuset har även ett integrerat rödpunktssikte för skjutning i mörker med bildförstärkare.

Siktet kan även kommunicera med granaten för att avgöra yttertemperatur, kruttemperatur och lufttryck och kan därefter programmera ammuni-

tionen automatiskt utefter det avstånd som skytten anger. Dessutom innebär uppgraderingen att praktiskt skjutavstånd dubblas från tidigare vapensystem.

– Detta system är egentligen bättre på alla områden. Men det kanske viktigaste är att felmarginalerna minskar betydligt i och med att tempereringen sker automatiskt. Nästa steg är att vi börjar väva in systemet i den dagliga verksamheten på flottiljen och på så sätt hitta de bästa metoderna för alla tänkbara scenarion, säger översergeant Stefan Asp, kvartermästare vid 52:a flygbaskompaniet och ansvarig för införandet av GRG 18 på F 16.

Text och foto Kristoffer Olofsson

Försvarsmakten har för första gången placerat en inbäddad officer i det amerikanska försvarshögkvarteret. Överstelöjtnant Peter Stureson tog plats vid Pentagon i höstas.

PETER ÄR SVENSK OFFICER I EN AMERIKANSK FLYGSTAB

Försvarsmakten har genom Flygvapenchefen tecknat ett bilateralt avtal med det amerikanska försvarshögkvarterets flygvapendepartement, MPEP, som möjliggör att länderna kan placera officerare hos varandra och ställa dessa under det mottagande landets befäl. Genom avtalet kan en svensk officer verka som en fullvärdig kollega och vice versa.

För den första tjänstgöringen inom avtalet har överstelöjtnant Peter Stureson placerats i den amerikanska flygstabens strategi- och konceptutvecklingsenhet, Air Force Futures (A5/7). Stureson är disputerad flygingenjör och var tidigare flygvapnets första forskningschef och ställföreträdande chef vid flygstabens utvecklingssektion samt rådgivare till flygvapenchefen inom rymdfrågor.

– Det är en otroligt stor ära att få den här chansen och jag tar den med stor ödmjukhet då jag faktiskt inte vet exakt vilka mina uppgifter blir men förväntar mig en mycket krävande och förhoppningsvis också belönande tillvaro, sade han inför avfärd till sitt nya uppdrag.

Sverige har genom utvecklingen av egna stridsflygplan sedan slutet på 30-talet varit beroende av teknologioverföring från USA. 1939 utvecklades B17/S17 av Saab med hjälp av inlånade amerikanska ingenjörer. Samarbetet har fortsatt genom utvecklingen av samtliga svenska stridsflygplan.

”Det är en otroligt stor ära att få den här chansen och jag tar den med stor ödmjukhet”

I takt med att ny utvecklingen av stridsflygplan minskat har också teknologisamarbetet förändrats de senaste 20 åren. I samband med att den förra regeringen år 2016 tecknade en avsiktsförklaring med den amerikanska administrationen genom ett Statement of Intent, startade ett arbete med att identifiera nya områden för utveckling av framtida förmågor.

Sverige och USA har under lång tid haft olika försvarssamarbeten, inte minst inom det flygtekniska området. De stora avtalen DCA och SPP markerar en fördjupning och den strategiska

relationen och MPEP kan ses som ett resultat av ländernas ömsesidiga intresse av en långvarig relation framöver.

Med det nya avtalet möjliggörs gemensam förmågeutveckling med grund i gemensamma koncept och centrala idéer för främst luft- och rymddomänerna på ett helt nytt sätt, vilket på sikt kan påverka militärstrategiska bedömanden för Sveriges närområde och för Försvarsmaktens utveckling inom exempelvis rymddomänen.

– Denna placering är en viktig del i samarbetet med det amerikanska flygvapnet. Peter kommer vara en del av vår ambition att fördjupa vårt samarbete på konceptuell nivå, säger överste Lars Jäderblom, som har lett arbetet med avtalet i sin tidigare tjänst som flyg- och rymdattaché i Washington och nu som senior rådgivare vid Flygstaben.

– Jag tror att möjligheterna till framtida nya samarbeten inom flygsystemområdet kommer gynnas av detta utbyte. I arbetet med att ta fram nödvändiga avtal har möjligheten att även ha en utbytesofficer från USAF i flygstaben öppnats vilket är bra. Med placeringen av Peter i Pentagon är vi först av de nordiska länderna att ha en utbytesofficer i den amerikanska flygstaben, fortsätter han.

Mia Persson träffar värnpliktiga både i soldathemmet och ute i fält.

HON GER VÄRNPLIKTIGA EN PAUS

Förvalta och ge F 7:s värnpliktiga en meningsfull fritid när de inte är i militär tjänst. Det är Mia Perssons huvudsakliga uppgift som soldathemsföreståndare.

Sedan fyra och ett halvt år tillbaka har hon varit verksam i soldathemmet på Skaraborgs flygflottilj och är inne på sin femte kull med värnpliktiga.

– Jag tror att de värnpliktiga känner att de kan vara sig själva när de är här i soldathemmet och med mig, säger hon.

En efter en ramlar de in i soldathemmet. De värnpliktiga har lunch och passar på att ta en fika som Mia har dukat upp. De sätter sig avslappnat i soffan, tar en tugga av bullen och

”Oftast vill de bara hänga här och ta det lugnt”

pratar om förmiddagens verksamhet.

Den lilla röda stugan är som ett vardagsrum för dem, berättar Mia. Här kan de ”ta av sig kängorna” och ta en paus från den militära vardagen.

– De värnpliktiga har förstatjing och jag tycker att soldathemmet ska vara för dem. Springer det in och ut andra människor så är jag rädd att de inte känner att det är deras stuga, säger Mia innan hon hälsar på ytterligare en

grupp värnpliktiga som kommer in för att ta fika.

Mia anordnar både lunchfika och kvällsaktiviteter för de värnpliktiga. På tisdagar är övrig personal på flottiljen välkommen på fika. Under kvällsaktiviteterna kan de värnpliktiga bland annat få delta på musikquiz, pyssla eller spela sällskapsspel.

– Det är väldigt blandat kan man säga, men de får gärna önska vad de vill hitta på för aktivitet. Det behöver inte vara så storslaget för oftast vill de bara hänga här och ta det lugnt. Landa i soffan, prata om livet och fika.

Hon åker också ut och hälsar på när de värnpliktiga är ute i fält. Då bjuder hon på fika, pratar med dem och ser så de mår bra. Vistelsen är både uppskattad av de värnpliktiga och deras befäl.

FRÅN DEN MILITÄRA VARDAGEN

– Jag brukar alltid ha med mig en egen liten låda med fika som är till befälen, och det uppskattas mycket. Jag vill ha en god relation och dialog med dem också. GU är mina närmaste kollegor, så det är viktigt att vi har en god relation och att de tycker om det arbete jag gör med deras värnpliktig.

En av Mias utmaningar är att stugan hon huserar i är för liten. I år har F 7 cirka 180 värnpliktiga och alla får inte plats att sitta ner och koppla av i soldathemmet. Det märks av under den pågående lunchfikan. Flera värnpliktiga får inte plats i sofforna och får stå upp och fika eller väljer att sätta sig ute på altanen.

– Utbyggnad av stugan verkar inte bli av och det är tråkigt. Så när vi kör musikquiz till exempel så är vi inne i

”GU är mina närmaste kollegor, så det är viktigt att vi har en god relation”

matsalen istället så alla får plats. Jag får helt enkelt trola lite, berättar Mia.

Trots att hon är ensam på sin post som soldathemsföreståndare med många värnpliktiga så känner hon sig aldrig ensam. Soldathemstyrelsen och andra på flottiljen stöttar henne som bollplank, vid aktiviteter och annat.

– Skulle jag till exempel vara sjuk en tisdag när soldathemmet anordnar flottiljfika för alla här på F 7 så vet jag

att det finns personer som ställer upp och hjälper till, säger hon.

Det bästa med rollen som soldathemsföreståndare, menar Mia, är relationen med de värnpliktiga. Vid frågan om vilken betydelse hon tror hon har för de värnpliktiga svarar hon:

– Jag tror att de känner att de kan vara sig själva när de är här i soldathemmet och med mig. Både i min verksamhet och runt mig som soldathemsföreståndare. Att de kan andas ut lite och att jag har den betydelsen att de får vara lite ”vanliga”, liksom släppa det militära för en stund. Sen också att de känner att jag är en glad och positiv människa som kan hjälpa dem att må lite bättre.

Text och foto Clara Karlsson

UTBILDNING

I utbildningen ingick bland annat isvaksbad, lavintjänst, firning från hängbro, att bygga snöskor och vindskydd samt miljöträning i alpin terräng.

ÖVERLEVNADSUTBILDNING

Luftstridsskolan har deltagit i Nato Air Crew Winter Survival Course i Norge för att utveckla Flygvapnets överlevnadsutbildningar. Personalen deltog både som observatörer och elev under den sju dygn långa kursen på Hardangervidda.

I utbildningen ingick bland annat isvaksbad, lavintjänst, firning från hängbro, att bygga snöskor och vindskydd samt miljöträning i alpin terräng. På LSS finns avdelningen Människan i Flygsystemet (MIFS) som ansvarar för Flygvapnets överlevnadsutbildningar. Avdelningschefen Roger Edelbro och ställföreträdaren Jan Stenström deltog som observatörer. Stefan Forsgren som är huvudinstruktör för flygöverlevnad på MIFS deltog som elev.

– Vi deltog inom ramen för Flyg-

”Det var väldigt kompetenta och ambitiösa instruktörer från Norge, USA och Kanada”

vapnet nordiska samarbete ”Nordic Air Power Concept” och syftet var att se över möjligheterna att skicka svenska elever till Norge. Sedan är det viktigt för oss att skapa nätverk med Natos experter på flygöverlevnad och utbyta erfarenheter på detaljnivå, säger avdelningschefen Roger Edelbro.

Nato Air Crew Winter Survival Course (NAWSC) är en gemensam Nato-utbildning och har genomförts av norska Flygvapnets SERE-skola i 17

år. Utbildningen handlar om generell vinteröverlevnad i scenariot ”Permissive Enviroment” (tillåtande miljö) vilket innebär att utbildningen inte har något fientligt hot. I år deltog instruktörer och elever från nio Nato-länder.

– Det var väldigt kompetenta och ambitiösa instruktörer från Norge, USA och Kanada och utbildningen håller hög kvalitet. Utbildningen uppfyller våra kriterier och jag skulle kunna skicka elever dit redan nästa år om Flygvapnet ser behovet, säger Roger Edelbro.

Eleverna får tillgång till mat för att de ska var i fysiskt gott skick och ta till sig så mycket som möjligt av utbildningen. Detta skiljer sig från svenska principer där eleven får mindre energi tillförd för att känna på kroppens reaktioner vid en bristsituation. Under kursen

I KRÄVANDE VINTERMILJÖ

genomförde sjukvårdspersonal hälsokontroller varje dag med kontroller av bland annat fötter och kylskador.

– Det är väldigt nyttigt att se vad våra svenska elever kan få uppleva om de skulle genomföra kursen. Roligast var att få träffa alla kollegor från andra Natoländer och se hur nära vi står varandra i tillvägagångssätt vid överleva-situationer. Den krävande vintermiljön i Norden och utmaningarna i vårt närområde innebär att vi måste öva och utvecklas tillsammans för att möta gemensamma uppgifter, säger Stefan Forsgren.

Eleverna fick bygga klassiska vindskydd, såsom olika varianter med fallskärm, poncho (Järven-duk) och snöbivacker samt Quinzee som är en form av uppskottad snögrotta. Eleverna övade även på olika sätt att tillkalla

”Den krävande vintermiljön i Norden innebär att vi måste öva och utvecklas tillsammans”

uppmärksamhet som att bygga en ”smoke generator” och att använda dag och natt signaler.

Tillämpningsövningen genomfördes under tre dagar med två övernattningar. En natt i solobivack med öppen eld samt en natt i Quinzee med tre personer. Stor omsorg lades på att varje elev tillverkade sina egna snöskor av björkris och under tillämpningsövningen gick eleverna 8 kilometer och 200 höjdmeter på sina snöskor.

Under miljöträningen i alpin terräng så transporterades eleverna upp på Gaustatoppen som ligger 1883 meter över havet. Där gjordes en förflyttning längs fasta rep i högalpin terräng och en kortare rast i en vindsäck övades.

– En spännande del av utbildningen var en fängslande föreläsning om attentatet på tungvattenfabriken under andra världskriget. Vi kunde relatera till de mödor sabotörerna fick utstå under den fem månader långa isoleringen på Hardangervidda innan operationen påbörjades, säger Roger Edelbro.

Efter en krävande vecka i den norska fjällvärlden så har Luftstridsskolan fått nya erfarenheter inom flygöverlevnad och byggt viktiga nätverk som stärker Flygvapnets integration i NATO.

Text *Therése Åkerstedt*

Årets upplaga av sjukvårdsövningen Yoda är den största hittills.

YODA – STÖRRE ÄN NÅGONSIN

I år deltog sju olika nationer samt polisen, tullverket och kustbevakningen på den årliga sjukvårdsövningen Yoda som anordnas av flygbasjägarna på Blekinge flygflottilj. Övningen fokuserar på att öva avancerad sjukvård under varierande och krävande förutsättningar.

Övningen fokuserar på att öva avancerad sjukvård under varierande och krävande förutsättningar. Tillsammans med deltagare från Danmark, Tyskland, USA, Belgien, Holland och Schewiz har specialförband, jägarförband, sjukvårdare och kirurgiska förmågor arbetat tillsammans på nya plattformar för att utveckla sjukvårdsförmågan. Det fanns även akademiskt deltagande från Nya Zeeland och Sydafrika.

Övningen genomfördes för sjätte året i rad och med över hundra övningsdeltagare och totalt 230 personer som varit inblandade är årets version av Yoda större än någonsin.

”Jag ser ett ömsesidigt stöd mellan våra nationer och det internationella stödet är särskilt viktigt för USA”

– Alla deltagare som är med på övningen bidrar med en enorm kompetens och förmåga inom området traumasjukvård och kirurgi, att det dessutom övas med tillfälligt sammansatta patruller, på flera olika plattformar som båtar, fartyg, fordon och flygplan gör övningen till världsunik berättar Emil, kompanichef på flygbasjägarbataljonen.

– Möjligheten till att genomföra transportkirurgi finns inte på så många platser och att få göra det inom ramen för vår övning känns extremt givande, det har varit särskilt uppskattat av de

utländska förbanden, fortsätter han.

Med övningen stärker Försvarmakten relationerna med våra allierade och skapar en ökad interoperabilitet mellan europeiska länder och inom State Partnership Program (SPP). Att öva tillsammans i komplexa moment på plattformar som tidigare inte varit möjligt ger nya möjligheter att utveckla sjukvårdsförmågan.

Övningen besöktes även av Pararescue Jumpers från 106th Rescue Wing, New York National Guard som representerades av deras Air Force Special Warfare Officer. De deltog på övningen för första gången.

– Vi är otroligt tacksamma för att ha blivit inbjudna. Jag ser ett ömsesidigt stöd mellan våra nationer och det internationella stödet är särskilt viktigt för USA. Att genomföra denna typ av övning på denna skala är utmanande, men nu lär vi oss att arbeta effektivare i komplexa sjukvårdsmoment.

Text och foto Jonas Holmberg

Om vi ska lyckas med vår gemensamma uppgift att snabbt utveckla Flygvapnet att vara redo att föra krig som allierad, så krävs det också att vi kastar av oss de mentala bojar som låser oss, skriver överste Carl Bergqvist, chef för Luftstridsskolan.

VÅGA TA RISKER

Vi har ännu inte förstått att operationsmiljön som allierad i en multi-polär värld är en annan än vad vi fått nedärvt under decennier. Vi tror också att processer och strukturer begränsar vår handlingsfrihet att snabbt kunna ändras. Resultatet blir att vi är för dåliga på att själva ta ansvar för att diskutera lösningar samt driva utveckling längst ut i krigsförbanden.

För 18 år sedan startade jag bloggen *Wiseman's Wisdoms* för att jag hade ett behov av att ventiler mina egna tankar, vilket dåvarande försvarsmaktskulturen inte riktigt erbjöd. Bloggen växte snabbt då vi tydligen var många som hade stort behov av att diskutera vad som hände i försvaret. Jag har fortfarande ett behov av att utmana mina tankar, men har de senaste åren upplevt större möjligheter att påverka Försvarsmaktens utveckling linjevägen. Omvärldsutvecklingen har äntligen löst upp många av de gamla knutar som fixerat oss.

Min frustration idag är att vi inte bättre tillvaratar de möjligheter som finns att snabbt utveckla oss på ett sätt som löjtnant Bergqvist inte hade möjligheten till för 18 år sedan. Vi har pengar, vi har alla möjligheter att förändra och det är effekten i den väpnade striden som räknas. Jag upplever tyvärr att

”Vi har pengar, vi har alla möjligheter att förändra och det är effekten i den väpnade striden som räknas”

det ändå finns en förväntan att ”någon annan” längre upp måste sanktionera, tänka, utveckla och agera. Att vi är ett litet flygvapen innebär att vi inte har den lyxen, men också att vi snabbare kan få till förändringar.

Ett av mina sista beslut som Flygvapnets planeringschef i februari var att beställa ett stort antal nya bildförstärkare, vilket aldrig hade hänt om

inte en medarbetare snabbt lyft möjligheten till ett läglighetsköp. Beslut och beställning gick nu på en dag och leverans är redan i höst. Detta tack vare att vi genade i många av de processer som tidigare bundit oss, men också för att vi tillvaratog innovationsarbete genomfört av flygbasjägarna förra året.

Vi måste våga ta risk monetärt och i kvalitet när tiden är begränsad. Som chef kan man dock aldrig ta risken, anamma innovationen eller fatta beslutet om man inte får förslagen från dem som verkligen står med problemen och lösningar ute i verksamheten. Likväl som vi chefer måste vara lyhörda och aktiva i verksamheten så måste vi alla som kollektiv också ta ansvar för den gemensamma utvecklingen om vi ska lyckas. Jag utmanar er - fatta tangentbordet, ta initiativet, påverka där ni står. Tillsammans utvecklar vi Flygvapnet.

Text Carl Bergqvist, chef för Luftstridsskolan

BIDRA TILL DEBATTEN

Har du en åsikt, insikt eller erfarenhet som du vill dela med dig av? Skriv en debattartikel till Flygvapennytt! Skicka din text till flygvapennytt@mil.se

Under seminariedagen fick deltagarna bland annat ta del av två inspirationsföreläsningar.

FLYGVAPENANDAN I FOKUS

Den 4 april samlades representanter från samtliga flygvapenförband på Flygstaben i Uppsala för en seminariedag om vår kultur – vårt signum: flygvapenandan.

Dagen präglades av reflektion, ny kunskap och givande samtal om den kultur vi har, den vi vill ha och den vi behöver för att lösa vårt uppdrag i en föränderlig värld.

Flygvapenandan är svår att definiera i en enda mening, men gemensamt försökte vi under dagen sätta ord på dess kärna: ansvarstagande, vilja att lösa uppgiften och att göra rätt, samarbete, tillit, prestigelöshet och mod att prova nytt och ta medvetna risker. Det är också en kultur där vi stödjer varandra, lär av våra erfarenheter och där alla, oavsett bakgrund, grad, kön eller befattning, ska kunna bidra med sin kompetens.

En viktig del av dagen var att diskutera både framsidor och baksidor av vår nuvarande kultur. Styrkor som lösningsfokus, prestigelöshet, hög motivation och vilja att bidra uppskattades brett. Många upplever att de har

frihet att ta initiativ och våga prova nytt – särskilt när det är skarpt läge.

Samtidigt framkom att lösningsfokus ibland krockar med långsamma processer och kan leda till att vi hellre genomför en uppgift felaktigt än inte alls. Flera lyfte att vi tenderar att jobba bäst under press, men att längre processer och projekt utan tydliga deadlines riskerar att skjutas på tills det finns en skarp deadline som gör att vi "laddar till".

Det finns också skillnader i upplevd trygghet att be om hjälp, ställa frågor eller visa osäkerhet – särskilt nämns den mellan civil och militär personal. Här behöver vi arbeta för en kultur där det är självklart att våga vara öppen, oavsett roll.

Under dagen fick vi ta del av två inspirationsföreläsningar. Annika Gistvall, legitimerad psykolog med inriktning ledarskap och organisation. Hon belyste medledarskapets kraft – att alla i organisationen har ett ansvar för att lösa uppdraget, inte bara cheferna. Det kräver tillit, kommunikation, bra strukturer och att beslut får fattas där effekten uppstår.

Victoria Kopylov och Lise Alm, jurister från Think Aloud, utmanade våra tankar kring risktagande – inte minst risken med att inte agera.

Under diskussionerna lyftes att det ofta är regelverk, tröga förvaltningsprocesser och interna rutiner som bromsar Flygvapnet i vårt risktagande, vilket i sin tur kan påverka både motivation och effekt negativt. Ett medskick från flygvapenförvaltare Leif Bergsell var att förändringar är på gång, med ökat mandat till flygvapenchefen, men att förändring kräver tålamod.

Sammanfattningsvis var dagen ett tydligt kvitto på att vi har en stark kultur – men också att vi behöver fortsätta samtala, reflektera och agera för att vår kultur ska vara ett stöd, inte ett hinder, i en tid av tillväxt, förändring och ökade krav. Vår kultur behöver vara levande, inte något vi pratar om en gång om året.

Den måste finnas med varje dag – i vardagen, i besluten och i hur vi är mot varandra.

FRAMÅT – TILLSAMMANS BYGGER VI FLYGVAPNET

Flygvapnets utvecklingsarbete för att stärka vår attraktionskraft som arbetsgivare, FRAMÅT, är i full gång. Sedan januari har förbanden arbetat med åtgärder enligt flygvapencheffens direktiv för FRAMÅT på personalområdet – ett initiativ som vilar på idéer och förslag från medarbetare i hela Flygvapnet.

FRAMÅT-arbetet startade som svar på ett nytt omvärldsläge med högre krav på både tillväxt, förmågeutveckling och uthållighet. För att möta dessa krav behöver vi inte bara bli fler – vi måste också bli bättre på att behålla kompetens och utvecklas tillsammans, med de resurser vi har. FRAMÅT sträcker sig över 2025-2026 och fokuserar på sex nyckelområden: hållbar arbetsmiljö, ökad flexibilitet, smart kompetensanvändning, värdeskapande arbetssätt, inkluderande kultur samt relevanta villkor och löner.

I enlighet med uppdragstaktik ges förbanden i relativt stor utsträckning frihet att prioritera och genomföra åtgärder utifrån sina lokala behov och redan pågående arbete. För en del uppgifter finns dock en tidpunkt för senast uppstart av uppgift, för att

arbetet ska hålla ett bra tempo. Under våren har 15 åtgärder påbörjats. Bland annat arbetar förbanden med förenklad administration för chefer, planering av utbildningsinsatser till hösten och stöd till utlandsstationerade. Strategier för sammanhållet och proaktivt arbete med lönebildning, jämlikhet samt attraktion/rekrytering tas också fram för att kraftsamla dessa arbeten i Flygvapnet.

Flygvapnet bidrar även aktivt till utvecklingsprojekt på Försvarsmaktsnivå, bland annat framtagande av ny mall för medarbetarsamtal, stöd till SOU-utredning om personell tillgänglighet och uthållighet samt Försvarsmaktens personal- och kompetensförsörjningsplan.

Arbetet följer till stor del aktuell tidsplan och samordnas av projektledare Julia Lantz Öhman på Flygstaben tillsammans med kontaktpersoner på förbanden. Uppföljning sker löpande, både inom respektive förband och på Flygvapennivå.

Vill du veta mer? En digital samarbetsyta har lanserats på Emilia, där medarbetare i Flygvapnet enkelt kan följa FRAMÅT-arbetet och få svar på frågor. Välkommen att följa resan framåt!

HON FICK MEDALJ FÖR TAPPERHET I STRID

Överstelöjtnant Liridona Dauti, tidigare chef för basenheten på F 17, har som en av fem svenskar tilldelats Svärdsordens militärkors av andra klassen.

Mottagarna har nominerats inom Försvarsmakten, och efter beredning i ÖB:s medaljberedning har ÖB hemställt om förläning hos regeringen. Regeringen har därefter ställt sig bakom namnförslagen och H.M. Konungen har på förord av regeringen fattat det formella beslutet om att för första gången förlåna Svärdsordens militärkors. Utdelningen skedde under veterandagsfirandet den 29 maj vid Sjöhistoriska museet i Stockholm.

Dauti utmärkte sig under eldstrid i Afghanistan 2011 med stort personligt mod, där hennes agerande var avgörande för att dåvarande kompanichefen Eckerberg skulle kunna fortsätta att leda sitt förband.

LÖSNING PÅ PROBLEM MED DUBBELT BOENDE

Försvarsmakten har äntligen hittat en lösning på dubbelt boendeproblematiken tillsammans med Skatteverket. Genom bra samarbete har nu Försvarsmakten fått ett undantag genom ett ställningstagande från Skatteverket.

Ställningstagandet innebär i korthet att en yrkesofficer har rätt till avdrag för tillfälligt arbete på annan ort vid varje ny placering på en ny tjänstgöringsort. Detta innebär således att tidsperioden börjar om varje gång yrkesofficeraren får en ny placering på en annan ort. Du finner hela ställningstagandet på Skatteverkets webbplats.

HSOU Luft avslutades i Uppsala

I maj avslutades Försvarsmaktens högre specialistofficersutbildning, HSOU, försvarsgrensskede luft på Uppsala garnison. Kursen samlade 20 deltagare från flera delar av Försvarsmakten – med ungefär hälften från Flygvapnet.

Foto: Petra Blomqvist

BILDEXTRA FRÅN FLYGVAPENCHEFENS BAL

Den 5 april bjöd flygvapenchefen in till bal på slottet i Uppsala. Här får du återuppleva stämningen. Och längta till nästa tillfälle.

Foto Petra Blomqvist

